

SeNS wspierania uzdolnionych

m.st. Warszawa | r. szk. 2017/2018

WARS i SAWA bliżej społeczności, nauki, sztuki czyli SeNS wspierania uzdolnionych

Podstawowe informacje o programie

Warszawski System Wspierania Uzdolnionych, jest elementem realizacji założeń samorządowej polityki edukacyjnej z 2008 r. System wskazuje rozwiązania, które mają mobilizować szkoły do wykorzystywania możliwości opieki nad uczniami uzdolnionymi, gwarantowanych przez prawo oświatowe oraz tych, które tworzone są w ramach oferty Miasta.

Podstawowym celem tworzenia systemowych rozwiązań było wzmocnienie elementów „integracyjnego” modelu wspierania uczniów uzdolnionych, w którym identyfikuje się różne zdolności, zwraca uwagę na indywidualny styl uczenia oraz w ramach zajęć obowiązkowych i dodatkowych, rozwija potencjał i wewnętrzną motywację jak największej grupy uczniów danej szkoły. W rezultacie system ma służyć wyrównywaniu szans dzieci i młodzieży oraz sprzyjać niwelowaniu etykietowania szkół, głównie w kontekście wyników osiąganych przez uczniów na egzaminach końcowych. Ponieważ zadania takie mogą wymagać wdrożenia nowych lub modyfikacji stosowanych dotąd rozwiązań organizacyjnych, programowych i metodycznych przewidziano wprowadzenie dla szkół, które podejmą się takiej, ponadstandardowej pracy, swoistych „znaków rozpoznawczych” – Certyfikatu Prezydenta m.st. Warszawy WARS i SAWA. W latach 2010-2016 Certyfikat Prezydenta m.st. Warszawy WARS i SAWA został przyznany łącznie 251 publicznym i niepublicznym szkołom, w tym 63 gimnazjom.

Szkoły, zgłaszające się dobrowolnie do udziału w programie, zobowiązują się do realizacji konkretnych działań - zarówno wobec uczniów wybitnie uzdolnionych, osiągający mierzalne sukcesy przedmiotowe, jak i tych, którzy chcą planowo rozwijać zdolności i zainteresowania. Wyraźnie uwypuklona jest rola identyfikacji różnych uzdolnień uczniów. Proces ten służyć ma stopniowej indywidualizacji metod pracy z uczniami oraz wdrażaniu nowych sposobów uczenia i nauczania. Jego ostatecznym efektem powinno być wzmocnienie jednostkowego potencjału dzieci i młodzieży, ale też równoległe budowanie spójności społecznej szkoły, w której wspólnie działają nauczyciele, uczniowie i ich rodzice.

Program WARS i SAWA (WiS) ma charakter procesualny, tzn. przyznanie Certyfikatu jest dopiero początkiem doskonalenia szkoły w obszarze wspomaganie uzdolnionych. Certyfikat przyznawany jest na okres cyklu kształcenia (od września 2017 r. na okres czterech lat, do tej pory trzech). W tym czasie szkoły realizują autorskie, szkolne programy wspierania uzdolnionych (spwu) i uczestniczą w ofercie Miasta, adresowanej do szkół z sieci. Prowadzą też wewnętrzną ewaluację, której wyniki wykorzystywane są przy wystąpieniu o kolejny Certyfikat, tym razem już bezterminowy.

Obszary zmian i ich źródła

Zmiany struktury polskiego systemu oświaty wdrażane reformą przez MEN wymusiły dostosowanie ramowych założeń programu do nowej struktury szkół. Odświeżamy również koncepcję wspólną dla dwóch programów (WARS i SAWA oraz Szkoła z pomysłem) Kapituły, zastępując ją ideą swoistego „patronatu” instytucji miejskich nad szkołami posiadającymi bezterminowy Certyfikat. Nie zmienia się w tym rozwiązaniu ekspercka rola samorządowej placówki doskonalenia nauczycieli WCIES, która nadal opiniować będzie szkolne dokumenty oraz udzielać informacji zwrotnych na temat efektów wdrażania spwu i sposobu prowadzenia ewaluacji.

Chcemy też wykorzystać doświadczenia zebrane w ciągu siedmiu lat budowania systemowych rozwiązań i wprowadzić zmiany merytoryczne. Według informacji pozyskiwanych od nauczycieli i dyrektorów uczestniczących w programie WARS i SAWA (m.in. ankiety ewaluacyjne ze szkoleń prowadzonych przez WCIES oraz badania prowadzone przez pracowników naukowych Akademii Pedagogiki Specjalnej¹) na obecnym etapie realizacji spwu, oprócz mierzalnych korzyści, wyróżnić można też różnego rodzaju utrudnienia i przeszkody. Uczestnicy programu najczęściej wymieniają:

- ⇒ brak dodatkowego finansowania możliwych aktywności uczniowskich;
- ⇒ brak dostatecznego dostępu do instytucji kultury i nauki;
- ⇒ zbyt małą liczbę aktywnych w realizacji spwu nauczycieli;
- ⇒ kontrowersje wokół faktu, że tzw. szkoły „rankingowe” i te „bez osiągnięć” posiadają ten sam certyfikat, co w rezultacie obniża prestiż certyfikatu wśród szkół lokujących się wysoko na listach rankingowych.

Z ostatniej przesłanki widać jak głęboko w społecznej świadomości zakorzenione jest postrzeganie uzdolnień ucznia w kontekście jego wyników w nauce lub osiągnięć w olimpiadach i konkursach. I choć jest to zjawisko bezpośrednio związane z segmentacją szkół, utrwalające bieżącą strukturę społeczną, trudno wyobrazić sobie by rodzice nie szukali miejsc sprzyjających optymalnemu rozwojowi ich dzieci. Takimi miejscami w Warszawie z całą pewnością są również liczne instytucje kultury i nauki, i to ich programowa działalność może nadawać bardziej spersonalizowany sens wspierania uzdolnionych. Stwarzanie możliwości rozwijania indywidualnego potencjału poza edukacją formalną jest także realną szansą dla tych uczniów, którzy nie dostali się do wymarzonej szkoły lub nie spotkali na swej drodze nauczyciela zdolnego wspierać ich życiowe pasje. Można też zakładać, że w działaniach inicjowanych przez instytucje niezwiązane bezpośrednio z formalnym nauczaniem, nauczycielom łatwiej będzie zobaczyć swojego ucznia jako aktywnego uczestnika sytuacji dydaktycznych i wychowawczych, partnera w studiowaniu i poszukiwaniu rozwiązań problemów.

Przewidywane efekty współpracy związane z „patronatem” instytucji

Podstawowym celem koncepcji „patronatów” jest wzmacnianie współpracy szkół z instytucjami warszawskimi, poprzez wykorzystanie ich potencjału dla rozwoju uczniów i ich nauczycieli. Zakładany efekt synergii działań powinien przynieść korzyści zarówno szkołom, jaki i instytucjom. Wśród potencjalnych zysków instytucji wymienić można możliwość włączenia uczniów i nauczycieli do polepszenia ich funkcjonowania np. przez testowanie własnej oferty oraz bieżące monitorowanie potrzeb i oczekiwań. Strategicznym efektem długofalowej współpracy może być tzw. „wychowanie świadomego odbiorcy”, co w czasach dynamicznych zmian politycznych i społecznych jest szansą na zrównoważenie i przeciwdziałanie zarazem, rozprzestrzeniana się monokultur edukacyjnych i intelektualnych. Zaangażowanie się w program instytucji nie tylko wprost odpowiada na oczekiwania nauczycieli (wyniki ankiet), ale może też zmniejszyć frustrację spowodowaną brakiem dodatkowych funduszy i skutkować większym niż dotąd zaangażowaniem nauczycieli, w tym szczególnie młodych, którzy będą uczyć się świadomie korzystać z zasobów miasta. Propozycje instytucji są również realną szansą na rozbudowanie oferty dla uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych/ponadpodstawowych, a tym samym wzmocnienie rangi uczestnictwa w programie młodzieży o mierzalnych osiągnięciach.

Ogólne założenia koncepcji „patronatów” dla szkół posiadających bezterminowy certyfikat WARS i SAWA

Koncepcja programu *WARS i SAWA bliżej społeczności, nauki i sztuki*, czyli SeNS wspierania uzdolnionych, dedykowanego szkołom uczestniczącym w programie WARS i SAWA, umożliwia uzyskanie rocznego (w pilotażu II sem. r. szk. 2017/18) patronatu instytucji lub organizacji pozarządowej, zaproszonej przez Miasto do współpracy.

¹ Łukasiewicz-Wieleba J., Baum A. (2015) *Kompleksowe wspieranie uczniów uzdolnionych. Program WARS i SAWA*. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej

Oferta patronacka stwarza możliwość zaangażowania w niestandardowe aktywności zarówno uczniów jak i ich nauczycieli. Partnerzy są również gotowi, po ukończeniu rocznego cyklu szkolnego, do pracy z pojedynczymi uczniami, których zainteresowania i pasje związane są z profilem instytucji.

Pierwsza, pilotażowa oferta patronatów dla szkół z sieci WiS przygotowana została przez trzy instytucje: Centrum Edukacji Obywatelskiej – obszar społeczność, dla pasjonatów społecznych, Centrum Nauki Kopernik – obszar nauka, dla pasjonatów nauk przyrodniczych i Zachęta Narodowa Galeria Sztuki – obszar sztuka, dla pasjonatów artystycznych.

I. Warunki do spełnienia przez szkołę:

- przed uzyskaniem patronatu:

- a. bezterminowy Certyfikat WiS, zaktualizowany aneksem (do 30 XI);
- b. przeprowadzenie w szkole analizy ofert patronackich pod kątem zainteresowań uczniów i dotychczasowych aktywności programowych (np. realizacja innych projektów finansowanych ze środków miasta i zewnętrznych);
- c. wspólny wybór oferty - jedna szkoła wybiera jedną ścieżkę;
- d. wypełnienie formularza zgłoszeniowego do określonej ścieżki programu SeNS;

- po uzyskaniu patronatu:

- a. wypełnienie deklaracji udziału w programie;
- b. upowszechnianie informacji o uzyskanym patronacie w środowisku lokalnym;
- c. aktywne uczestnictwo w realizacji oferty prowadzonej przez patrona;
- d. prowadzenie dokumentacji dotyczącej udziału grup uczniowskich (karty wycieczki);

II. Przykładowe kryteria wyboru szkół:

- a. zorganizowanie w latach ubiegłych warsztatów w ramach „Vademecum nauczyciela ucznia zdolnego” lub forum „Kreatywne Biesiady u WARSA i SAWY”;
- b. uzyskanie wyróżnienia Szkoła z Pomysłem, Warszawskiej Nagrody Wychowawczej imienia Janusza Korczaka, Warszawskiej Nagrody Edukacji Kulturalnej;
- c. zrealizowane tematyczne projekty finansowane w ramach Warszawskich Inicjatyw Edukacyjnych;
- d. nowatorskie działania ukierunkowane na rozwój uzdolnionych (np. interdyscyplinarne projekty edukacyjne, międzynarodowe projekty typu e-Twinning,);
- e. organizacja konkursów o zasięgu dzielnicowym, wojewódzkim, ogólnopolskim;
- f. inne osiągnięcia w obszarze wybranego patronatu.

III. Terminarz pilotażu SeNS:

od 6 XI do 11 XII 2017 r.	Składanie przez szkoły do Biura Edukacji zgłoszeń do patronatów
do 18 XII 2017 r.	Wyniki rekrutacji, ogłoszone przez Biuro Edukacji
początek I 2018 r.	Spotkanie OPEN SPACE dla szkół zakwalifikowanych do patronatów (część wspólna + praca w podgrupach/”ścieżkach”)
II – VI 2018 r. (w zależności od ścieżki)	Realizacja pilotażu SeNS
13 VI 2018 r.	Letnie seminarium dla nauczycieli WARSA i SAWY w CNK (w programie podsumowanie pilotażu patronatów)